

MATKAKERTOMUS

EFSA:n Advisory Forumin (AF) kokous 18.-19.9.2019, Helsinki

Osallistajat: EFSA:n, EU:n jäsenvaltioiden, hakijamaiden ja komission edustajat. Suomen edustajina Pia Mäkelä ja Pirkko Tuominen

Yhteenvedo:

EFSA:n Advisory Forumin kokous pidettiin Suomessa. Kokouksessa keskusteltiin erityisesti datan keruusta, EFSA:n työohjelmasta ja uuden strategian valmistelusta sekä kemikaalien yhteisvaikutusten arvioinneista. Kemikaalien yhteisvaikutusten arvioinnin kehittämiseksi ollaan tekemässä tiekarttaa.

Kokous järjestettiin Helsingissä Suomen EU-puheenjohtajuuden takia. EFSA:n johtokunnan puheenjohtaja Jaana Husu-Kallio toivotti osallistajat tervetulleeksi ja kertoi johtokunnan ajankohtaisista asioista.

AF:n keskusteluryhmä riskinarvioinnin kapasiteetin rakentamisesta raportoi, että meneillään on kysely jäsenvaltioiden postgraduate-tason riskinarviointikoulutuksesta.

Ajankohtaista EFSA:sta:

EFSA ja Saksan virastot (BfR ja BVL) järjestivät yhdessä seminaarin kriisivalmiuden ja -tiedotuksen vahvistamisesta Berliinissä elokuussa 2019. Siellä mm. oltiin nähty, että EFSA:lla voisi olla isompi rooli monikansallisten toimenpiteiden koordinoinnissa. Valtakunnan rajojen ylittävien tapauksien selvittelyyn kaivattiin entistä parempaa yhteistyötä. Vapaaehtoisia jäsenvaltioita kysyttiin seuraavan seminaarin järjestäjäksi.

EFSA ja komissio tekevät läheistä yhteistyötä uuden EU:n läpinäkyvyysasetuksen voimaan panossa. Uudistukseen kuuluu mm. se, että EFSA:n työn läpinäkyvyyttä lisätään, EFSA:n johtoryhmä koostuu jatkossa jäsenvaltioiden edustajista, EFSA saa lisäkapasiteettia, ja että yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa kehitetään edelleen.

Datan keruu:

HU:n vetämä työryhmä datan keruusta ja mallintamisesta kertoi työnsä vaiheesta. Työryhmä korostaa erityisesti datamallien harmonisointia ja tarvetta keskustella malleista komission, EFSA:n ja jäsenvaltioiden kesken. Uusia IT-tekniikoita tulisi pyrkiä käyttämään EU-tason datan hallintaan.

DE esitteli RUEDIS-hanketta, joka on EFSA:n rahoittama. Hankkeessa haetaan paremmin rakennettuja data-varastoja riskinarvioinnin käyttöön.

ECHA:n (EU:n kemikaalivirasto) edustajat kertoivat virastonsa tekemästä datan käsittelystä ja käytetyistä työkaluista, jotka keskittyvät kemikaalien riskien arviointiin ja selvittämiseen.

EFSA:n strategia ja työsuunnitelma:

EFSA kertoi valmisteilla olevasta työsuunnitelmastaan vuosiksi 2020-23. Siihen liittyen tehtiin AF:n jäsenten keskuudessa kyselytutkimus, jossa kyseltiin priorisoitavia aiheita. Kyselyssä nousi esiin erityisesti seuraavat

prioriteetit: antibioottiresistenssi, kokogenomisekvensointidatan käyttö, kemikaalien yhteisvaikutusten arviointi, hormonien endokriinisten vaikutusten arviointi, lasten torjunta-ainesaannin arviointi, nousevat riskit, ruokahävikki, kiertotalous ja eläinten hyvinvointi. Nämä aihealueet tullaan huomioimaan työsuunnitelmassa. EFSA on myös päivittämässä strategiaansa. Kolme strategista pääklusteria ovat: ruokajärjestelmä ja riskinarviointi; tieto, data, ihmiset ja rahoitus; yhteiskunta ja riskiviestintä. Sidosryhmiä on tarkoitus konsultoida strategiasta.

Teemakeskustelu: monien kemikaalien yhteissaanti

EFSA esitteli torjunta-aineiden yhteisvaikutuksista tekemäänsä arviota, joko koski kilpirauhaseen ja hermostoon kohdistuvia yhteisvaikutuksia. Arvioinnissa ei todettu sellaisia vaikutuksia, jotka ylittäisivät lainsäädäntöön tulevien varotoimien rajan. EFSA totesi, että tarvittaisiin mm. kriteerejä aineiden luokitteluun arviointiryhmiksi ja validoituja skriinausmenetelmiä aineille. ECHA esitteli omia järjestelmiään yhteisvaikutusten arviointiin. EuroMix-hankkeen vetäjä (NL) kertoi tästä EU:n rahoittamasta hankkeesta. Mukana on 22 partneria 17 jäsenvaltiosta. Tarkoituksena on luoda vapaanpääsyn (open source) alusta, jonka avulla yhteisvaikutuksia voisi arvioida, ja myös vähentää tarvetta eläinkokeille. Aineita ryhmitellään niiden rakenteen perusteella, ja testataan in vitro. DK, FI (Johanna Suomi, raskasmetallit lapsilla) ja FR kertoivat kansallisista hankkeistaan.

Sovittiin, että EFSA:n johdolla laaditaan tiekartta, kuinka kemikaalien yhteissaannin arvioinnissa edetään. FI on mukana valmistelemassa tätä.

Riskinarviointiaktiviteetteja:

FI (Pirkko Tuominen) ja NO esittelivät kansallisia riskinarviointejaan. FI kertoi riskinarviointiensa kattavan sekä elintarviketurvallisuuden että eläin- ja kasvitaudit. NO käyttää apuna useita tieteellisiä paneeleja. NL kertoi kiertotaloutta koskevista riskinarvioinneistaan (mm. ruokajätteen käyttöä hyönteisten ravinnoksi ja niiden käyttöä rehuna).

EFSA:lla on uusia riskinarviointimandaatteja koskien mm. ei-monotonista saantivastetta ja Rift Value -kuumetta.

Muita asioita:

EFSA kertoi, että REACH2 -hankkeessa on jatkettu nousevien kemikaaliuhkien tunnistamista. Elintarvikkeisiin liittyville riskeille ehdotetaan skriinausmenettelyä kemikaalien priorisoimiseksi.

FI ja SWE järjestävät toukokuussa 2020 seminaarin riskien luokittelusta.